

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 25 Απριλίου 2026
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α

Α1

α. «Εκδοτικό δικαίωμα (Εθνική Τράπεζα)» (σχολικό βιβλίο, σελ. 28)

Το μεγάλο της πλεονέκτημα και ταυτόχρονα η κύρια πηγή εσόδων της [Εθνικής Τράπεζας] ήταν το εκδοτικό δικαίωμα, η δυνατότητά της να εκδίδει τραπεζογραμμάτια, χαρτονομίσματα δηλαδή, για λογαριασμό του ελληνικού κράτους. Το τελευταίο μάλιστα ενίσχυε ή και επέβαλλε την κυκλοφορία τους.

β. «Επιτροπή Αποκατάστασεως Προσφύγων (Ε.Α.Π)» (σχολικό βιβλίο, σελ. 153, 156)

Η ελληνική κυβέρνηση, μπροστά στο τεράστιο έργο της περίθαλψης και αποκατάστασης των προσφύγων που έπρεπε να αναλάβει, ζήτησε τη βοήθεια της Κοινωνίας των Εθνών (ΚΤΕ). Με πρωτοβουλία της ΚΤΕ, το Σεπτέμβριο του 1923 ιδρύθηκε ένας αυτόνομος οργανισμός με πλήρη νομική υπόσταση, η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (ΕΑΠ), με έδρα την Αθήνα. Βασική αποστολή της ήταν να εξασφαλίσει στους πρόσφυγες παραγωγική απασχόληση και οριστική στέγαση. Η ΕΑΠ λειτούργησε μέχρι το τέλος του 1930. Με ειδική σύμβαση μεταβίβασε στο Ελληνικό Δημόσιο την περιουσία της, καθώς και τις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει απέναντι στους πρόσφυγες.

γ. «Συνθήκη Λονδίνου (30 Μαΐου 1913)» (σχολικό βιβλίο, σελ. 220)

Η ευτυχής για την Ελλάδα έκβαση των Βαλκανικών πολέμων έδωσε και στο Κρητικό Ζήτημα την οριστική λύση του. Με το άρθρο 4 της Συνθήκης του Λονδίνου (30 Μαΐου 1913) ο σουλτάνος παραιτήθηκε από όλα τα δικαιώματά του στην Κρήτη, την οποία παραχωρούσε στις Μ. Δυνάμεις της Ευρώπης. Με ιδιαίτερη συνθήκη ειρήνης μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας (14 Νοεμβρίου 1913) ο σουλτάνος παραιτήθηκε από κάθε δικαίωμά του στην Κρήτη, η οποία έτσι εντάχθηκε στην ελληνική επικράτεια ως οργανικό και αναπόσπαστο τμήμα της.

Α2. α.

1. ΛΑΘΟΣ (σχολικό βιβλίο, σελ. 26)
2. ΛΑΘΟΣ (σχολικό βιβλίο, σελ. 84)
3. ΣΩΣΤΟ (σχολικό βιβλίο, σελ. 252)
4. ΛΑΘΟΣ (σχολικό βιβλίο, σελ. 216)
5. ΣΩΣΤΟ (σχολικό βιβλίο, σελ. 150- 151)

Α2. β.

1. γ
2. α
3. β
4. ε
5. δ

ΘΕΜΑ Β

Β1 α. Σχολικό βιβλίο, σελ. 50- 51:

Το Νοέμβριο του 1920 η φιλοσυμμαχική κυβέρνηση του Βενιζέλου έχασε τις εκλογές και την εξουσία ανέλαβαν τα φιλοβασιλικά κόμματα που έσπευσαν να επαναφέρουν τον ανεπιθύμητο στους Συμμάχους βασιλιά Κωνσταντίνο. Οι Σύμμαχοι, σε αντίποινα, έσπευσαν να αποσύρουν την κάλυψη του χαρτονομίσματος και έτσι, ένα σημαντικό τμήμα της νομισματικής κυκλοφορίας βρέθηκε χωρίς αντίκρισμα. Επιπλέον, από το 1918 και μετά, ο κρατικός ισολογισμός έκλεινε με παθητικό, ενώ ταυτόχρονα η παρουσία στη Μικρά Ασία εξελίχθηκε σε σκληρό και δαπανηρό πόλεμο. Το Μάρτιο του 1922 τα δημοσιονομικά δεδομένα έφτασαν σε πλήρες αδιέξοδο, το οποίο αντιμετωπίστηκε με έναν απρόσμενο τρόπο. Λίγους μήνες πριν από την κατάρρευση του Ελληνικού Μετώπου στη Μικρά Ασία, η Κυβέρνηση προέβη σε ένα πρωτότυπο εσωτερικό αναγκαστικό δάνειο, με διχοτόμηση του χαρτονομίσματος. Το αριστερό τμήμα εξακολουθούσε να κυκλοφορεί στο 50% της αναγραφόμενης αξίας, ενώ το δεξιό ανταλλάχθηκε με ομολογίες του Δημοσίου. Η επιχείρηση στέφθηκε από επιτυχία, το κράτος απέκτησε 1.200.000.000 δραχμές και το πείραμα επαναλήφθηκε το 1926. Φυσικά, ο νομισματικός αυτός ελιγμός δεν στάθηκε ικανός να προλάβει τη Μικρασιατική καταστροφή και τις βαρύτατες συνέπειές της.

Β1 β.

Σχολικό βιβλίο, σελ. 160:

Η Σύμβαση ανταλλαγής των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας προέβλεπε την αποζημίωση των ανταλλάξιμων προσφύγων για τις περιουσίες που εγκατέλειψαν στις πατρίδες τους, από το κράτος υποδοχής. Το έργο της εκτίμησης της αξίας των εκατέρωθεν περιουσιών που εγκαταλείφθηκαν ανέλαβε η Μικτή Επιτροπή [...]. Το έργο της εκτίμησης των περιουσιών προχωρούσε αργά και η δυσφορία του προσφυγικού κόσμου, που βρισκόταν σε απόγνωση, μεγάλωνε. Έτσι, υιοθετήθηκε η λύση να δοθεί μια προκαταβολή μέχρι την τελική αποπληρωμή της αξίας της περιουσίας που εγκαταλείφθηκε στην Τουρκία, αφού πρώτα το ελληνικό Δημόσιο

προέβαινε σε προσωρινή εκτίμησή της. Η Εθνική Τράπεζα ανέλαβε να πληρώσει στους ανταλλαξίμους την προκαταβολή αυτή.

B2.**Σχολικό βιβλίο, σελ. 249- 253:**

(σχολικό βιβλίο σελ. 249): Το Φεβρουάριο του 1918 η κατάσταση [στον Πόντο] είχε αλλάξει ριζικά, όταν ύστερα από την επικράτηση των μπολσεβίκων το 1917, ο ρωσικός στρατός εγκατέλειψε την Τραπεζούντα και η περιοχή ξαναπέρασε στην κατοχή των Νεοτούρκων. Στις δύσκολες εκείνες στιγμές, χιλιάδες Έλληνες του ανατολικού Πόντου και του Καρς, για να γλιτώσουν από τις διώξεις από τους Νεότουρκους, πήραν το δρόμο της φυγής προς τη Ρωσία, η οποία δοκιμαζόταν τότε από εμφύλιο πόλεμο. Ο ξεριζωμός των Ελλήνων της Μικράς Ασίας ευαισθητοποίησε τους Έλληνες της Ρωσίας, οι οποίοι ήδη από το Α' Πανελλήνιο Συνέδριο, τον Ιούλιο του 1917 στο Ταϊγάνιο αποφάσισαν την εκλογή Κεντρικού Συμβουλίου για τη δημιουργία ανεξάρτητου Ποντιακού Κράτους, με προσωρινή έδρα την πόλη Ροστόβ.

(σχολικό βιβλίο σελ. 250): Η ρωσική επανάσταση ξεσήκωσε τους Έλληνες του Πόντου για το δικό τους εθνικό αγώνα, ενώ στο πρώτο παγκόσμιο Παν-ποντιακό Συνέδριο, που οργανώθηκε στη Μασσαλία το Φεβρουάριο του 1918, ο ίδιος ο Κ. Κωνσταντινίδης, με τηλεγράφημα που έστειλε στον Α. Τρότσκι, ζήτησε επίσημα την υποστήριξη της Σοβιετικής Ένωσης.

(σχολικό βιβλίο σελ. 250-251): Η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου ήταν αρχικά σύμφωνη με τον αγώνα και τις εθνικές διεκδικήσεις των Ποντίων. Στο συνέδριο Ειρήνης όμως στο Παρίσι, που άρχισε το Δεκέμβριο του 1918, ο Ελ. Βενιζέλος πείστηκε από τις συμμαχικές δυνάμεις και δεν συμπεριέλαβε τον Πόντο στο φάκελο των ελληνικών διεκδικήσεων, και, παρά τις έντονες διαμαρτυρίες των Ελλήνων του Πόντου, συμφώνησε να παραχωρηθεί η περιοχή στην υπό ίδρυση Αρμενική Δημοκρατία. Η πρόταση του Ελ. Βενιζέλου προκάλεσε μεγάλη απογοήτευση στους Έλληνες του Πόντου, οι οποίοι στα διάφορα συνέδρια που πραγματοποίησαν στο Μπακού, στο Κρασνοντάρ, στο Βατούμ και στη Μασσαλία, διαμαρτυρήθηκαν έντονα για τη στάση της ελληνικής κυβέρνησης.

(σχολικό βιβλίο σελ. 252-253): Παρά το αρνητικό κλίμα που δημιουργήθηκε, [από τη συνθήκη φιλίας και συνεργασίας που υπογράφηκε το Μάρτιο του 1921 ανάμεσα στους Μπολσεβίκους και τον Κεμάλ] ο ποντιακός ελληνισμός δεν πτοήθηκε. Στις 10 Μαρτίου 1921 ο μητροπολίτης Αμάσειας Γερμανός πρότεινε στον υπουργό εξωτερικών Μπαλτατζή συνεργασία με τους Κούρδους και τους Αρμένιους εναντίον του κινήματος του Κεμάλ. Η κυβέρνηση του Γούναρη, απομονωμένη και από τους συμμάχους, δεν πήρε καμιά πρωτοβουλία, ενώ οι Πόντιοι απογοητευμένοι, με πρωτοβουλία του Γερμανού Καραβαγγέλη, διοργάνωσαν δύο Συνέδρια, στην Κωνσταντινούπολη στις 17 Αυγούστου 1921 και στην Αθήνα στις 4 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους.

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

Ενδεικτικός πρόλογος: σχολικό βιβλίο, σελ. 60.

Όσο οι Έλληνες ήταν υπόδουλοι, σε γενικές γραμμές τηρούσαν κοινή στάση απέναντι στον κατακτητή. Όταν άρχισε η εκδίωξη των Τούρκων, άρχισαν οι συγκρούσεις μεταξύ των μέχρι τότε ομονοούντων. Το βασικότερο ζήτημα αφορούσε το ποιος και πώς θα διαχειριζόταν την εξουσία. Μια σειρά γεγονότων, που σχετίζονται με τη διαμόρφωση διαφορετικών απόψεων για το ζήτημα αυτό, οδήγησαν σ' ένα προστάδιο διαμόρφωσης των πρώτων πολιτικών κομμάτων.

Κύριο μέρος: σχολικό βιβλίο, σελ. 61- 63.

α) Το «Προσωρινόν Πολίτευμα» της Επιδαύρου, το πρώτο σύνταγμα της Επανάστασης, ψηφισμένο από την Α' Εθνοσυνέλευση, έδωσε το 1822 λύση στο πρόβλημα της ηγεσίας του Αγώνα, με τον αντιπολυταρχικό χαρακτήρα του και τη θέσπιση πολυαρχικής εξουσίας. Ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος κατόρθωσε να γίνει ρυθμιστής της κατάστασης, έχοντας εξασφαλίσει για τον κύκλο του και για τους προκρίτους την εξουσία, ενώ αγνοήθηκαν ο Κολοκοτρώνης και ο Υψηλάντης. Έτσι δημιουργήθηκε ρήγμα στις σχέσεις μεταξύ στρατιωτικών και προκρίτων. Ενδεικτικά μάλιστα της κατάστασης που είχε δημιουργηθεί είναι όσα παρατίθενται στο **Κείμενο Α** του ιστορικού παραθέματος. Σ' αυτό αναφέρεται πως ο διαχωρισμός ανάμεσα στους «Στρατιωτικούς» και στους «Πολιτικούς» του Αγώνα εκδηλώθηκε κυρίως στην Πελοπόννησο μεταξύ δύο παρατάξεων, των προκρίτων από τη μία και των ενόπλων από την άλλη. Ηγετική φυσιογνωμία των «Στρατιωτικών» αναγνωριζόταν ο Κολοκοτρώνης, ενώ ηγέτης των «Πολιτικών» παρουσιαζόταν ο Ανδρέας Ζαΐμης. Ωστόσο, καμία παράταξη δεν είχε δημοκρατικό χαρακτήρα, καθώς οι «Στρατιωτικοί» έτειναν προς μία δικτατορία, δημοφιλή στον λαό, ενώ οι «Πολιτικοί» προς ένα σύστημα ολιγαρχικό.

Στη Β' Εθνοσυνέλευση του Άστρους, το 1823, (στο παράθεμα Α αναφέρεται πως η Β' Εθνοσυνέλευση άρχισε τον Δεκέμβριο του 1822) ο ανταγωνισμός για την εξουσία πήρε μεγάλες διαστάσεις. Συγκροτήθηκαν δύο ισχυρά κόμματα, των προκρίτων και των κλεφτοκαπεταναίων. Οι τελευταίοι είχαν αποκτήσει μεγάλη δύναμη μετά τις πρώτες πολεμικές επιτυχίες. Τη δύναμή τους αυτή προσπάθησαν να εκμηδενίσουν οι πρόκριτοι, υποστηρίζοντας ότι η ηγεσία της επανάστασης ανήκει σε εκείνους που ξέρουν να κάνουν πολιτικούς χειρισμούς. Οι κλεφτοκαπεταναίοι αντέτειναν ότι η εξουσία ανήκει σ' εκείνους που διεξάγουν τον πόλεμο. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο **Κείμενο Α** ο Κολοκοτρώνης είχε διαδεχθεί τον Δημήτριο Υψηλάντη στην ηγεσία των «Στρατιωτικών», αποκτώντας κύρος και από τις νίκες που είχε καταφέρει εναντίον του Δράμαλη. Μάλιστα, ο ίδιος είχε διαμορφώσει την παράταξή του βάσει των πελατειακών δικτύων, τα οποία ενίσχυε από τα λάφυρα του πολέμου, καθώς και από τους φόρους που συγκέντρωνε από όσες περιοχές της Πελοποννήσου είχαν απελευθερωθεί. Συμπληρωματικά, σύμφωνα με το **Κείμενο Β**, ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης συγκρούστηκε με τους κοτζαμπάσηδες του Μοριά, ενώ στην Ανατολική Στερεά ο Οδυσσεάς Ανδρούτσος με τον Άρειο Πάγο και στη Δυτική

Στερεά ο Καραϊσκάκης με τη Γερουσία της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, την οποία εκπροσωπούσε ο Μαυροκορδάτος, γεγονός που αναδεικνύει ότι ήδη από τις αρχές του 1823 η αντίθεση στρατιωτικών και πολιτικών είχε προσλάβει μεγάλες διαστάσεις. Οι πρόκριτοι κατόρθωσαν να συγκεντρώσουν την εξουσία στα χέρια τους, καταλαμβάνοντας εκείνοι τις κυβερνητικές θέσεις. Συμπληρωματικά, σύμφωνα με το **Κείμενο Β** η Εθνοσυνέλευση αποδέχτηκε τον Οργανικό Νόμο της Επιδαύρου, κατήργησε τα τοπικά πολιτικά σώματα αποσκοπώντας έτσι να εξουδετερώσει την Πελοποννησιακή Γερουσία, που τασσόταν με τον Κολοκοτρώνη και στους στρατιωτικούς. Επιπλέον, η Εθνοσυνέλευση, για να πλήξει ακόμη περισσότερο τον Κολοκοτρώνη κατήργησε τον τίτλο του του Αρχιστράτηγου. Ακολούθησε διχασμός, καθώς κυριάρχησαν οι προσωπικές φιλοδοξίες, το φατριαστικό και το τοπικιστικό πνεύμα. Ο διχασμός εξελίχθηκε σε εμφύλιο πόλεμο κατά το πρώτο εξάμηνο του 1824 και σε έναν δεύτερο εμφύλιο, πρωτοφανή σε αγριότητα κατά το δεύτερο εξάμηνο του ίδιου έτους. Κατά το 1825 και έπειτα από τους δύο αιματηρούς εμφυλίους πολέμους του 1824, στο στρατόπεδο των νικητών άρχισε να διαμορφώνεται το μελλοντικό αγγλικό (υπό τον Μαυροκορδάτο) και το γαλλικό (υπό τον Κωλέττη) κόμμα. Γύρω απ' αυτά τα κόμματα, καθώς και από ένα τρίτο, το ρωσικό, συσπειρώθηκαν οι πληρεξούσιοι στην Γ' Εθνοσυνέλευση. Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από το **Κείμενο Β**, στο οποίο σημειώνεται ότι από το 1823 και έπειτα γεννήθηκαν τα τρία πολιτικά κόμματα, το αγγλικό, το γαλλικό και το ρωσικό, με αρχηγούς τον Μαυροκορδάτο, τον Κωλέττη και το Κολοκοτρώνη. Καθένα από αυτά αντανακλούσε τον έντονο ανταγωνισμό της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας στα όρια του υπό διαμόρφωση ελληνικού κράτους.

Επομένως, η ύπαρξη των πρώτων κομμάτων ήταν πλέον δεδομένη. Αυτό άλλωστε φαίνεται και από την κίνηση του Καποδίστρια να επανδρώσει ένα συμβουλευτικό όργανο, το «Πανελλήνιον», με αντιπροσώπους και των τριών παρατάξεων, προκειμένου να εξασφαλιστεί εσωτερική ειρήνη.

β) σχολικό βιβλίο, σελ. 63.

Τα πρώτα τρία ελληνικά κόμματα ονομάστηκαν το καθένα (από τους αντιπάλους του) με το όνομα μίας μεγάλης Δύναμης. Το όνομά τους υπονοούσε ότι επρόκειτο για κέντρα εξυπηρέτησης των συμφερόντων των Δυνάμεων αυτών στον ελληνικό χώρο. Έχει υποστηριχθεί ότι τον πυρήνα αυτών των κομμάτων αποτελούσαν ευνοούμενοι των ξένων προξενείων στην Οθωμανική αυτοκρατορία, γύρω από τους οποίους συσπειρώθηκαν και άλλοι, οι οποίοι προσδοκούσαν να εξασφαλίσουν μετεπαναστατικά εύκολη προσωπική ανέλιξη και προστασία από τους αντιπάλους. Η άποψη όμως αυτή δεν επιβεβαιώνεται από τα γεγονότα. Η στάση των κομμάτων δεν διαμορφωνόταν από τις επιλογές των Δυνάμεων αλλά από τις επιδιώξεις σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετώπιζε το υπό δημιουργία κράτος, οι οποίες ήταν συχνά αντίθετες προς τις επιδιώξεις των Δυνάμεων. Όπως αναφέρεται και στο **Κείμενο Γ** του ιστορικού παραθέματος, στο οποίο παρουσιάζονται οι απόψεις του Ιωάννη Πετρόπουλου, καθένα από τα τρία κόμματα είχε τον δικό του προσανατολισμό ως προς την εξωτερική πολιτική και το συνταγματικό ζήτημα. Επιπλέον το καθένα από αυτά βρισκόταν υπό την ηγεσία μιας από τις τρεις προσωποπαγείς φατρίες και συγχρόνως διέθετε και την υποστήριξη ενός εκ των τριών αντιπρέσβων. Επομένως τα κόμματα αυτά όφειλαν τη συγκρότησή τους σε τρεις παράγοντες. Πρώτος παράγοντας υπήρξε

το γεγονός ότι η μακρόχρονη και ισχυρή διακυβέρνηση του Καποδίστρια του παρείχε την δυνατότητα να χρησιμοποιεί την δημοτικότητα του, αλλά και την κρατική μηχανή ώστε να δημιουργήσει ένα οργανωμένο και λαοφιλές κόμμα. Δεύτερος παράγοντας ήταν η παρουσία των αντιπρέσβων και των ξένων ναυάρχων, οι οποίοι εκπροσωπώντας τις ξένες δυνάμεις στο ελληνικό κράτος είχαν την δυνατότητα αφενός να διαμορφώνουν την εσωτερική πολιτική του νεοσύστατου κράτους και αφετέρου να κατευθύνουν τα άτομα που βρίσκονταν στο πολιτικό προσκήνιο, προσδίδοντας έτσι στα τρία ξενικά κόμματα συνέχεια και διάρκεια. Τελευταίος παράγοντας ήταν η δολοφονία του Καποδίστρια και ο εμφύλιος σπαραγμός του 1832 που ακολούθησε. Δημιουργήθηκαν αντιπαραθέσεις ανάμεσα στο αγγλικό και στο γαλλικό κόμμα, με συνέπεια την ενίσχυση της εσωτερικής τους συνοχής και την ξεκάθαρη διάκριση των οπαδών του ενός κόμματος από το άλλο.

Ενδεικτικός επίλογος: σχολικό βιβλίο, σελ. 63.

Πάντως, η πολιτική στάση των κομμάτων δεν διαμορφωνόταν από τις επιλογές των Δυνάμεων αλλά από τις επιδιώξεις σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετώπιζε το υπό δημιουργία κράτος, οι οποίες ήταν συχνά αντίθετες προς τις επιδιώξεις των Δυνάμεων.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1.

Ενδεικτικός πρόλογος: σχολικό βιβλίο, σελ. 118.

Το προσφυγικό ρεύμα από τις βόρειες ελληνικές επαρχίες, Θεσσαλία, Μακεδονία και Ήπειρο, ξεκίνησε σχεδόν ταυτόχρονα με το μεταναστευτικό ρεύμα από τη Μικρά Ασία. Συνεχίστηκε όμως και κατά το δεύτερο έτος της Επανάστασης, προς δύο κυρίως κατευθύνσεις: α) από τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία προς τις Βόρειες Σποράδες και β) από την Ήπειρο και τα Άγρια προς τη Δυτική Στερεά και ειδικότερα το Μεσολόγγι.

Κύριο μέρος: σχολικό βιβλίο, σελ. 118- 119.

α) Στις Βόρειες Σποράδες (Σκιάθο, Σκόπελο, Σκύρο) και το Τρίκερι της Μαγνησίας κατέφυγαν αρχικά κάτοικοι της Θεσσαλομαγνησίας και της Κεντρικής Μακεδονίας, μετά την προέλαση των τουρκικών στρατευμάτων και την αποτυχία του επαναστατικού κινήματος στη Μαγνησία και τη Χαλκιδική (άνοιξη 1821). Το επόμενο έτος, μετά την καταστολή του κινήματος στον Όλυμπο, κατέφυγαν στις Σποράδες πολλοί αγωνιστές και οπλαρχηγοί από τη Μακεδονία και τον Όλυμπο. Μικρός αριθμός κατευθύνθηκε στη συνέχεια στις Κυκλάδες και κάποιοι μεμονωμένοι στη Στερεά Ελλάδα. Ο προσφυγικός συνωστισμός στις Σποράδες επέφερε φτώχεια, σύγχυση και αναρχία. Οι τοπικές αρχές βρέθηκαν αδύναμες, όχι μόνο να περιθάλψουν τους άπορους και πεινασμένους νεοφερμένους, αλλά και να διατηρήσουν την τάξη, καθώς ένα μέρος από αυτούς στράφηκε στη ληστεία και την πειρατεία. Κρούσματα βίας προκαλούσαν ειδικά οι πρόσφυγες από τον Όλυμπο, οι οποίοι απέβησαν στην πράξη κυρίαρχοι των νησιών και τρόμος των εγχωρίων. Περισσότερες πληροφορίες για την παραπάνω έκρυθμη κατάσταση παρέχονται από το **Κείμενο Α** του ιστορικού παραθέματος. Σ' αυτό αναφέρεται ότι στις 20 Σεπτεμβρίου 1823 στο νησί της Σκιάθου οι εγχώριοι κάτοικοι διατυπώνουν παράπονα για την καταδυνάστευση και τις ταλαιπωρίες που υφίστανται από τα στρατεύματα που έχουν καταφτάσει στο νησί μετά την αποτυχία των επαναστατικών κινήσεων στον Όλυμπο και στη Θεσσαλία. Η αντίδραση αυτή οδηγεί

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2026
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Ιλ3Α(α)**

στη σύγκλιση σύσκεψης των καπεταναίων στην Καγκελαρία του νησιού. Εκεί διαπιστώνεται ότι πρόκειται για ένα μικρό στρατιωτικό σώμα 2.000 ανδρών, οι οποίοι μετά την διεκπεραίωσή τους στη Σκιάθο εξελίχθηκαν σε μάστιγα για το νησί και τους κατοίκους του. Συγκεκριμένα, λεηλατούν τα καταστήματα, κλέβουν και τρομοκρατούν τους ντόπιους, ρημάζουν και κλέβουν τις σοδειές. Απελπισμένοι πια οι Σκιαθίτες από αυτήν την κατάσταση καταφεύγουν, προκειμένου να σωθούν, σ' ένα μικρό οχυρό παραχωρώντας πια τις περιουσίες τους στην διακριτική ευχέρεια των ενόπλων ανταρτών, οι οποίοι εκμεταλλευόμενοι την συγκυρία εγκαθίστανται στο νησί σαν να είναι και οι ίδιοι εγχώριοι καθιστώντας έτσι αδύνατο το ενδεχόμενο της απομάκρυνσής τους και της μεταφοράς τους στα μέτωπα του Αγώνα. Ηγέτες αυτών των αντάρτικων προσφυγικών σωμάτων ήταν οι Καρατάσος, Βίνος, Λιακόπουλος, Βελέντζας και ο Γούλας. Από την άλλη πλευρά, ανάμεσα στους καπεταναίους της Σκιάθου και ο Περραιβός, ο υπουργός Πολέμου, που είχε φτάσει στο νησί με πολεμοφόδια από τον Μωριά, προκειμένου να ενισχύσει την άμυνα. Η λύση που προωθήθηκε προέβλεπε οι καπεταναίοι να δεχτούν να μαρκάρουν τα στρατεύματα αν φυσικά θελήσουν. Αλλά τα πληρώματα των караβιών αρνήθηκαν επίμονα να τους παραλάβουν. Όπως όμως αναφέρθηκε παραπάνω, ο προσφυγικός συνωστισμός στις Σποράδες επέφερε φτώχεια, σύγχυση και αναρχία, καθώς οι τοπικές αρχές βρέθηκαν αδύναμες, να περιθάλψουν τους άπορους και πεινασμένους νεοφερμένους, οι οποίοι, όπως παρουσιάζεται και στο **Κείμενο Β** του παραθέματος, εξαιτίας της υψηλής συγκέντρωσης των Θεσσαλομακεδόνων προσφύγων που κατέφταναν στις Σποράδες, σιτίζονταν άθλια με ψωμί που παρασκευαζόταν από τα κουκούτσια των ελιών και επομένως είχε πικρή γεύση. Επιπλέον, οι συνθήκες διαμονής και διαβίωσης ενείχε τον κίνδυνο εκδήλωσης επιδημιών. Κάτω από αυτές τις ελεεινές συνθήκες οι πρόσφυγες αναγκάζονταν να πουλούν ό,τι πολύτιμο είχαν φέρει μαζί τους και μάλιστα σε εξευτελιστικές τιμές. Όταν πλέον είχαν απελπιστεί και εξαθλιωθεί εντελώς οι άνθρωποι, αναζήτησαν την σωτηρία τους ακόμη και στη Θεία παρέμβαση με συνεχείς αγρυπνίες και λιτανείες.

β) σχολικό βιβλίο, σελ. 129- 131.

Κατά την περίοδο της μοναρχίας του Όθωνα, το κράτος ασχολήθηκε σοβαρά με το ζήτημα της αποκατάστασης των προσφύγων. Με σειρά διαταγμάτων προβλεπόταν η ίδρυση νέων προσφυγικών συνοικισμών, γεγονός που αποκάλυπτε τις προθέσεις της πολιτείας για την ενίσχυση της εθνικής συνοχής. Το οθωνικό κράτος προσέβλεπε μάλιστα στο προσφυγικό στέιχίο, καθώς οι μορφωμένοι πρόσφυγες, κυρίως της Μικράς Ασίας και της Κωνσταντινούπολης, κάλυπταν καλύτερα τις ανάγκες της κρατικής διοίκησης. Κατά την περίοδο αυτή, δραστηριοποιήθηκαν ιδιαίτερα οι Χίοι, οι Ψαριανοί, οι Μακεδόνες και οι Κρήτες πρόσφυγες για την αποκατάστασή τους. Προσπάθειες για να ιδρύσουν δικό τους συνοικισμό στα χρόνια του Όθωνα κατέβαλαν και οι Μακεδόνες πρόσφυγες. Από την Ελευσίνα, όπου βρίσκονταν, ζήτησαν και πέτυχαν να ιδρύσουν συνοικισμό στη Στερεά Ελλάδα, στην περιοχή της Αταλάντης. Ο συνοικισμός τους πήρε το όνομα «Νέα Πέλλα» και εκεί εγκαταστάθηκαν αρχικά 70 οικογένειες. Όπως ενδεικτικά αναφέρεται και στο **Κείμενο Γ** του ιστορικού παραθέματος, οι Μακεδόνες, ήδη από την εποχή του Καποδίστρια, είχαν μεταφερθεί από τις Βόρειες Σποράδες στην Μεγαρίδα, (Μέγαρα) όπου οργανώθηκαν στρατιωτικά και από εκεί έκαναν προσπάθειες και πολέμησαν προκειμένου να απελευθερώσουν την

Στερεά Ελλάδα. Γι' αυτό τον λόγο και ζήτησαν να εγκατασταθούν στην Στερεά Ελλάδα, στα σύνορα με τη Θεσσαλία. Μάλιστα, η επιτροπή των Μακεδόνων, με έγγραφό της στις 9 Ιανουαρίου 1837 ανέφερε πως οι Μακεδόνες πρόσφυγες, υπό την προστασία του βασιλιά Όθωνα, εγκαθίστανται και δημιουργούν συνοικισμό στην Αταλάντη, πόλη της Λοκρίδας, ο οποίος θα ονομαστεί «Νέα Πέλλα». Περίπου τετρακόσιες οικογένειες που είχαν καταγραφεί στον κατάλογο της επιτροπής δεν μπόρεσαν να αποκατασταθούν ακόμη, λόγω της έλλειψης των απαραίτητων μέσων. Παρακαλούσαν επίσης τον συμπατριώτη τους Κωνσταντίνο Βέλλιο, να αναλάβει την συγκέντρωση χρημάτων από εράνους, που επρόκειτο να διεξαχθούν από τους συμπατριώτες τους που βρίσκονταν στην Ευρώπη, ώστε να ολοκληρωθεί ο συνοικισμός της Νέας Πέλλας και να ενισχυθεί πνευματικά και οικονομικά.

Ενδεικτικός επίλογος: σχολικό βιβλίο, σελ. 131. Αξίζει τέλος να σημειωθεί, ότι με διατάγματα των οθωνικών κυβερνήσεων ιδρύθηκαν επίσης συνοικισμοί, οι οποίοι ήταν συνέπεια εσωτερικής μετανάστευσης, όπως των Μανιατών στο Πεταλίδι της Μεσσηνίας, των Υδραίων στον Πειραιά και αργότερα των Καρυστίων στην Οθωνούπολη της Εύβοιας.